

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
OIRPOSDRU REGIUNEA VEST

Buletin informativ

Nr. 13

Proiectul "Egalitate prin Diferență. Accesul Femeilor Rome pe Piața Muncii" promovează incluziunea socială a femeilor și tinerilor de etnie romă prin recunoașterea nevoilor și intereselor lor particulare. El este finanțat prin Fondul Social European. Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 - 2013. "Investește în oameni!", axa prioritară și domeniul "Șanse egale și respect".

Proiectul se derulează timp de trei ani, cu începere din noiembrie 2008. Organizațiile partenere care contribuie la realizarea lui sunt: Asociația Femeilor Țigănci 'Pentru Copiii Noștri' din Timișoara, Fundația Desire din Cluj, Asociația Parudimos din Timișoara, Agenția Națională pentru Romi, Primăria Municipiului Timișoara, Fundația Autonomía (Budapesta).

Activitățile proiectului se derulează pe plan local, multiregional, național și transnațional. Unele dintre activitățile proiectului sunt informative (oferă servicii de informare pentru comunitățile de romi, și sensibilizează conștiința publică față de problemele pe care romii le întâlnesc în domeniul muncii). Iar altele sunt formative (urmărind să aibă impact direct asupra grupurilor, dar și asupra gradului de (re)cunoaștere în societatea noastră a existenței discriminării etnice și de gen, și a importanței eliminării sale). Activitățile de cercetare și cele de intervenție socială se sprijină reciproc.

Buletinul informativ Nr. 13 prezintă informații despre vizita Joost van Egmond la Asociația Femeilor Țigănci pentru Copiii Noștri, și recomandări cu privire la capacitarea (empowerment) economică a romilor pe baza cercetărilor efectuate în cadrul proiectului

ASOCIAȚIA
FEMEILOR ȚIGĂNCI
„PENTRU COPIII NOȘTRI”

FUNDAȚIA DESIRE

ASOCIAȚIA PARUDIMOS

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
TIMIȘOARA

GUVERNUL ROMÂNIEI
AGENȚIA NAȚIONALĂ
PENTRU ROMI

AUTONOMIA
ALAPÍTVÁNY

AUTONOMIA
FOUNDATION

FUNDAȚIA AUTONOMÍA

Vizita la sediul Asociației Femeilor Rome

"Pentru Copiii Noștri"

Joost van Egmond

Combaterea segregării în școlile românești

Guvernul român se află la o fundătură. Președintele Traian Băsescu a recunoscut recent că este deschis la idei noi pentru a ajuta copii romi să meargă la școală. Tinerii din Timișoara au câteva sfaturi pentru dânsul.

Mirela și Ramona lucrează toată ziua între părinți, copii și cadre didactice cu scopul de a menține copiii în școală. „ Este o muncă grea„ , spune Ramona „dar e singura cale.. Încercăm să schimbăm o mentalitate care există de secole întregi. " Romii sunt cea mai mare etnie defavorizată din Europa. Nicăieri nu există o problemă mai vizibilă ca în România, care are cel puțin o jumătate de milion de romi. Șomajul, analfabetismul și sărăcie merg mână în mână și creează un cerc vicios. „ Părinții de cele mai multe ori nu văd valoarea în educație, profesorii nu sunt motivați și copiii sunt striviți între", spune

Ramona. „ În unele comunități conservatoare suntem deja fericiți dacă copiii frecventează școala până la vârsta de zece ani".

În ultimii ani o grămadă de bani au fost aruncați la problemă, dar efortul voluntarilor ca și Mirela și Ramona sunt necesare. Ele sunt însele un bun exemplu, de ceea ce este posibil. Ambele s-au născut în comunități sărace de romi, și studiază la Universitatea din Timișoara. „ Nimeni din familia mea n-a ajuns atât de departe", spune Mirela. „ Eu sunt bârfa orașului.. Ei pot mulțumi acest succes într-o mare măsură datorită Letiției Mark, profesor și președinta Asociației Femeilor Rome "Pentru Copiii Noștri". Rețeta ei sună simplu: trimiteți cât mai mulți copii la școală și asigurați-vă că există suficient sprijin individual. Ea oferă o sală de studiere pentru Ramona și Mirela. La rândul lor, cele două studente sprijină elevii. Îi ajută cu temele lor, în relația cu părinții și profesorii. Răspândirea copiilor este foarte important. Numărul de copii romi în școală este în creștere, dar mulți sfârșesc să studieze în școli segregate, cu o calitate inferioară.

Ramona vede zilnic acest lucru la școală unde lucrează. „ un copil de 12 ani obține o diplomă, fără a fi capabil să citească. Unii copii s-au mutat în străinătate, dar încă obțin note, note de 6-7... Cât de diferită este atmosfera de la Asociația Femeilor Rome pentru Copiii Noștri. Loredana (9 ani) se concentrează pe temele ei. Cu ajutorul organizației ea frecventează o școală incluzivă în cealaltă parte a orașului și are doar note de 10. Mama ei Adriana (27) se uită la ea cu mândrie. Ea însăși face parte din mai multe „generații pierdute”. „ Am abandonat școala la 10 ani pentru a ajuta în gospodărie”, explică ea. „Dar vreau ca Loredana să facă ceva bun cu viața ei.” Este deja greu pentru ea să o ajute pe fiica ei cu temele, așa că este fericită cu sprijinul venit de la studentele de la organizație.

„Este necesar să le oferim copiilor un mediu stimulatív”, spune L. Mark. Ea este sceptic cu privire la propunerea președintelui Băsescu de a amenda părinții care își țin copiii acasă. Pentru ei, situația este mult ca segregarea în America de Sud. „ Ei nu lucrează la schimbarea mentalității. Guvernul

preferă să investească în proiecte mari, cum ar fi infrastructura. Școlile obțin o perioadă proaspătă pentru pictură, un teren de sport frumos, dar nu am văzut niciodată copii de romi acolo. Ei uită să acorde atenție copiilor.”

Accesul romilor la muncă decentă și nevoia de capacitate economică

Recomandări privind politici și programe dedicate ocupării grupurilor dezavantajate de romi

A. Recomandări generale

Aceste programe și politici - integrate în politicile guvernamentale - trebuie să transpună în practică drepturile social-economice ale grupurilor dezavantajate de romi, adică să egalizeze șansele lor de a avea acces *de facto* la muncă decentă. Ele trebuie:

1. Să se bazeze pe o **abordare integratoare în cel puțin trei sensuri:**

- să fie concepute în așa fel încât să acționeze asupra mai multor cauze care generează și susțin dezavantajele persoanelor de etnie romă în poziționarea lor pe piața muncii (de exemplu, educație școlară, condiții de locuire și eventual segregare rezidențială, acces la servicii de sănătate, prejudecăți negative față de romi, lipsa încrederii de sine);

- politicile pentru romi din acest domeniu al ocupării să se integreze în politicile generale dedicate îmbunătățirii gradului de ocupare a cetățenilor, dar atât timp cât inegalitățile structurale vor persista, efortul general de îmbunătățire a accesului la muncă decentă trebuie să se completeze cu acțiuni afirmative dedicate grupurilor dezavantajate, printre ele romii care, pe lângă condițiile social-economice precare pe care le împărtășesc cu celelalte grupuri

vulnerabile, se mai confruntă și cu tratamentul inegal pe baza etniei lor și cu stigmatizarea culturală;

- toate politicile de ocupare să fie analizate din punctul de vedere al impactului lor asupra grupurilor dezavantajate, și decizia asupra definirii și implementării acestora să ia în considerare și această analiză.

2. Să definească și să susțină forme de ocupare care conduc la **capacitatea economică** (*economic empowerment*) a persoanelor dezavantajate; cu acest scop este nevoie de:

- susținerea acestor persoane în efortul lor de a accede la cursuri de formare profesională care să le dea șanse pentru (re)calificare;

- facilitarea accesului lor la informații despre locuri de muncă disponibile și modalitățile de aplicare pentru un job;

- pregătirea lor antreprenorială;

- abilitarea lor ca și persoane fizice autorizate;

- susținerea unor forme de *self-employment*, inclusiv facilitarea accesului la micro-credite ce le fac posibile.

3. Să contribuie la **recunoașterea culturală** a romilor prin întărirea stimei de sine, precum și prin eliminarea prejudecăților negative despre romi care susțin discriminarea și excluziunea socială recunoscând că cele două, capacitatea economică și cea culturală se condiționează și se susțin reciproc.

Recomandări specifice

1. Actori publici, responsabilități și nevoia de coordonare

-problemele cu care se confruntă multe persoane de etnie romă (printre ele accesul la munci decente), datorită complexității factorilor care le crează, necesită implicarea susținută a statului, atât din punct de vedere instituțional, cât și din punct de vedere financiar;

-statul român trebuie să clarifice și susțină cu consecvență, și să întărească pozițiile create în structurile autorităților centrale și locale care au menirea să sprijine comunitățile de romi în efortul lor de incluziune socială, astfel încât ele să dobândească autoritatea și puterea necesară creșterii eficienței muncii celor care le ocupă;

- statul român să implementeze cu consecvență legislația oportunităților egale și nediscriminării între femei și bărbați, precum și între persoane de diverse etnii și în domeniul muncii, dar și al audio-vizualului, creând paliere (motivaționale și penale) prin care să impună respectarea acestor legi atât în cazul întreprinderilor de stat, cât și al celor private;

- și față de problematica ocupării, statul trebuie să pună în mișcare toate instrumentele sale juridice pentru a motiva oamenii să lucreze legal (prin creșterea nivelului salarizării), și să ia inițiative în domenii față de produsele cărora statul poate oferi sprijin pentru desfacerea lor și/ sau le poate subvenționa; dar și pentru a motiva angajatorii de stat și privați să angajeze persoane dezavantajate, să contribuie la formarea lor profesională și să

le ofere servicii diverse (de exemplu accesul la creșe sau grădinițe a copiilor angajaților);

- instituțiile publice descentralizate implicate în domeniul ocupării trebuie să consolideze poziția angajaților de etnie romă (în primul rând ai agenților de ocupare, dar și ai asistenților și mediatorilor sociali, sau ai mediatorilor școlari și sanitari) pentru a avea persoane de contact prin care pot să aibă impact efectiv asupra comunităților de romi în materie de informare și mediere pentru găsirea unor locuri de muncă;

- autoritățile publice locale trebuie să fie mai deschise, și nu doar retoric, ci în mod efectiv față de colaborarea cu organizațiile civice pentru romi, beneficiind de sprijinul acestora în acțiunile lor derulate în și pentru comunitățile de romi, iar pe de altă parte oferindu-le sprijin logistic și financiar pentru ca ele să poată acționa ca și agenți de atragere de fonduri europene;

- organizațiile ne-guvernamentale și guvernamentale din domeniul oportunităților egale, ne-discriminării și incluziunii sociale să acționeze atât în rândurile majoritarilor, respectiv bărbaților, cât și a comunităților de romi, respectiv femeilor, în vederea responsabilizării reciproce și creșterii solidarității sociale, și în vederea eliminării stereotipurilor etnice și de gen;

- structurile guvernamentale și ne-guvernamentale să acționeze în vederea elaborării și implementării unor programe de dezvoltare socială care acționează la nivelul comunităților locale în toate domeniile vieții, și asupra tuturor aspectelor problematice ale acestora, luând în considerare interdependența lor;

- patronatele și sindicatele să contribuie la implementarea tuturor reglementărilor naționale și internaționale cu privire la drepturile social-economice și la dreptul la munca decentă a tuturor cetățenilor, indiferent de etnia și genul lor, recunoscând totodată avantajele diversității culturale la locul de muncă;

- unitățile școlare să pună în practică cerințele referitoare la educația interculturală, în așa fel încât asta să contribuie la cultivarea cunoașterii și respectului reciproc, la demontarea prejudecăților negative, și la valorizarea diversității culturale în orice domeniu al vieții;

- să se creeze o structură guvernamentală, de exemplu un Minister al Incluziunii Sociale sau un Departament Inter-Ministerial pentru Incluziune Socială, cu autoritate, buget, expertiză și abilitate de coordonare în domeniul egalității de șanse și al politicilor dedicate grupurilor defavorizate.

2. Politici pentru romi (în domeniul ocupării)

- datorită interdependenței factorilor care structurează cadrele în care romii săraci își trăiesc viața de zi cu zi, politicile pentru romi, dar și proiectele dedicate romilor trebuie să fie politici și proiecte integrate, multi-sectoriale; intervențiile într-o comunitate sau alta trebuie să trateze toate problemele cu care acestea se confruntă pentru a implementa soluții sustenabile (adică pentru a crea condiții în care soluționarea unei probleme contribuie și la soluționarea altor chestiuni);

- eforturile depuse în vederea eliminării abandonului școlar cel puțin în rândurile copiilor cu vârsta corespunzătoare educației școlare obligatorii, dar și în cazul celor care ar trebuie să-și continue studiile la nivel mai înalt, trebuie să meargă mână-n mână cu susținerea (și) financiară a programelor menite să îmbunătățească pregătirea școlară și formarea profesională a adulților;

- programele pentru romi să acționeze nu doar în comunitățile de romi, ci și asupra populației majoritare, astfel încât pe de o parte să întărească și stima și încrederea de sine în rândurile persoanelor de etnie romă, iar pe de altă parte să elimine concepțiile culturale și practicile discriminatorii în rândurile majoritarilor;

- persoanele care practică meserii tradiționale, sau practică anumite meserii în economia informală sau în cea formală dar fără să aibă calificări și, drept consecință, fără să fie recunoscuți ca atare, trebuie să fie sprijiniți pentru a dobândi calificări pe baza cărora se pot angaja în joburi mai bune, și/ sau, după caz, pot dobândi autorizații de funcționare ce le-ar permite să devină producători sau prestatori de servicii independenți;

- să se creeze posibilitatea ca persoanele din grupuri defavorizate (de romi) care vor să înceapă o afacere să aibă acces la micro-credite cu statut special;

- în continuare și în domeniul muncii este nevoie de cursuri/ formări oferite angajatorilor și autorităților publice despre legislația egalității de șanse și nediscriminării, dar și despre inegalități sociale, prejudecăți anti-țigănești, și

discriminarea și excluderea multiplă a romilor.

3. Susținerea politicilor publice pentru romi prin cercetări

- strategiile guvernamentale trebuie să se bazeze pe cercetări empirice (cantitative și calitative) dezagregate pe etnie și gen, derulate în mod sistematic, pentru a identifica nevoile specifice la care trebuie să răspundă prin soluții;

- identificarea nevoilor trebuie să pornească de la nevoile formulate de comunitățile de romi, și nu de la nevoile presupuse de perspectiva majoritară;

- trebuie proiectate cercetări calitative privind discriminarea, pentru a afla mecanismele care o întrețin nu doar a semna prezența lor;

- dată fiind descentralizarea implementării politicilor de ocupare, este nevoie de studii de comunitate pentru a adapta exact modul de implementare a măsurilor la specificul local;

- politicile guvernamentale (de ocupare) să fie analizate din punctul de vedere al impactului pe care îl au asupra grupurilor dezavantajate (de romi); măsurile incluse atât în politicile generale de ocupare, cât și în politicile pentru populația romă, trebuie armonizate în sensul adaptării lor la situația particulară a romilor;

- politicile publice să includă un sistem de auto-evaluare mai nuanțat, cu indicatori cantitativi relevanți, și cu introducerea unor indicatori calitativi acolo unde este cazul.

Buletin informativ Nr. 13

**Titlul proiectului: Egalitate prin diferență.
Accesul femeilor rome pe piața muncii.**

**Editorul materialului: Asociația Femeilor
Țigănci "Pentru Copiii Noștri" și Fundația
Desire**

Data publicării: februarie 2011

**"Conținutul acestui material nu reprezintă
în mod obligatoriu poziția Uniunii Europene
sau a Guvernului României".**

Asociația Femeilor Țigănci "Pentru Copiii
Noștri"
Str. Dorobanților nr. 42, Timișoara
Tel-Fax: 0256- 206 083
E-mail aft@femrom.ro
Persoane de contact: Letiția Mark,
Theofild Lazăr

Asociația Parudimos
Bld. 16 Decembrie 1989, Nr. 7, ap. 12,
Timișoara, România
Adresa de mail: parudimos@yahoo.com
Tel/fax: +40-0256-221312
Contact: Bebi Leonard

Fundația Desire
Str. Vântului nr. 35, Cluj-Napoca
Tel-Fax: 0364-103 613
E-mail: desire@femrom.ro
Persoane de contact: Hajnalka Harbula,
Noémi Magyari, Enikő Vincze

Acest număr a fost realizat de:
Noémi Magyari, PR, Fundația Desire